

81.054

Михайло Вінченко

THE BIBLE VOCABULARY FROM A TO Z: ПРИНЦИПИ
ПОБУДОВИ

Стислий довідковий посібник „The Bible Vocabulary from A to Z” має мету допомогти перекладачам поглибити ті фонові знання, щодо релігійної тематики, без якої немає і не може бути її адекватне сприйняття, осмислення, перекладу як писемного так і усного.

Вибір теми посібника не випадковий. Загальновідомо, що релігія відіграла і відіграє вагомую роль у історії та розвитку людства. Аж до 17 століття в Європі релігія була основною формою суспільної свідомості. Це відображено як у власно церковній історії, так і у мові, літературі, мистецтві з використанням церковних символів й сюжетів. Англія і США – країни, мову яких вивчають студенти, сформувались як держави завдяки християнству. Сьогодні в Англії та Америці використовують ті ж прадавні символи і сюжети християнства лише наповнюючи їх новим, переосмисленим, а іноді нетрадиційним змістом. Можна сказати, що Біблія та її мова стає ключем до розуміння не тільки духовної, матеріальної історичної культури носіїв англійської мови, але й дають студентам, які вивчають цю мову як цілісну історичну картину розвитку й становлення англомовних націй. На жаль, більшу частину XX століття народи, які живуть в СРСР, з його войовничим атеїзмом були позбуті можливості не тільки читати релігійну літературу, але й навіть набути святу для християн книгу Біблію. У школах і вузах відповідно згадували Біблію, біблейські символи й сюжети тільки з метою критики й антирелігійної пропаганди. Таке відношення до біблейської тематики створювало масу непотрібних проблем і непорозумінь для наших спеціалістів й особливо перекладачів, які працюють за кордоном.

Мій практичний досвід роботи перекладачем, викладацький досвід надає мені можливість розробити стислий довідковий посібник „The Bible Vocabulary from A to Z” для студентів старшокурсників. Посібник допоможе студентам не тільки у їх майбутній професійній діяльності, але й підвищить їх загальний культурний рівень, надасть можливість більш глибоко проникнути в логіку мислення англомовного співрозмовника (автора), суттєво поповнить лексичний запас слів.

Стислий довідковий посібник включає в себе пояснювально-ілюстровану частину, російсько-англійський словник найбільш вживаних біблейських слів й фразеологізмів, перелік книжок Біблії на англійській та рідній (російській, українській) мовах, список використаних джерел.

Корпус посібника представляє собою упорядкований за алфавітом огляд ключових християнських понять. Дається первинна лексична

одиниця на англійській мові, її рідний еквівалент, пояснюється походження, історія, сучасне значення й вживання.

Приклади:

Angel – янгол, a general name for a sexless, ethereal, supernatural being endowed with “free will” and serving as God’s messenger/ According to the late 5th century work attributed to Dionysius Areopagite (Дионисий Ареопагит), the heavenly beings are divided into three hierarchies or circles (обличчя), each containing three orders or choirs (посади): (1) seraphim [‘serəfɪm] (seraph – sing. form), cherubim [‘tʃerəbɪm] (cherub – sing. form), thrones серафіми, херувіми, престоли; (2) dominations, virtues, powers господства, сили, влади; (3) principalities archangels, angels начала, архангели, звичайні янголи. Of the angels, only two are mentioned by name in the Bible. They are Michael, the archangel who was commander-in-chief (головнокомандуючий) of the heavenly armies that drove the rebellious angels out of heaven and is guarding angel (янгол-охоронець) of all Christians, and Gabriel the archangel appointed to carry tidings to heaven and to the world. His office is so well established that in song and story it is assumed that Gabriel’s trumpet will announce the resurrection on the last day. In the Last Judgment (День страшного суда) he is represented with scales, in which he weighs the souls of the risen dead (поставші з мертвих). In art Michael is depicted as a handsome young man with severe countenance, winged, and either clad in white or armour, bearing a lance and shield, with which he combats a dragon: “ And there was in heaven: Michael and his angels fought against the dragon; and the dragon fought and his angels, and prevailed not.” (Rev. XII: 7,8)

Annunciation – Благовіщення

Annunciation by Gabriel to Mary (often designated as B.V.M. the Blessed Virgin Mary) of the birth of Jesus. In this scene she is usually shown with flowing hair, symbolizing her virginity.

Advent – пришествя

the Incarnation, or the first coming of Christ to redeem the world (deliver it from sin and damnation); the second coming of the Christ to the earth to judge the world. Belief in the Second Advent is a basic doctrine in the Christian dogma. (See also Redemption, last Judgement, Millenium).

Afterlife – потойбічне життя

the life hereafter (in the hereafter), life after death. (See also Christianity, Heaven, Millenium)

Apostles – апостоли

according to Luca there were 12 apostles/disciples.

Simon Peter and his brother Andrew, James (the Great) and his brother John, Philip, Bartholomew, Matthew, Thomas, James (the less) the son of Alphaeus, Simon called Zelotes, Judas (or Jude) the brother of James, and Judas Iscariot (Симон Петр, Андрій, Іаков, Іоанн, Филипп, Варфоломій, Матфій,

Фома, Іаков Алфей, Симон, якого кличуть Зилотом, Іуда Іаковлев, Іуда Іскаріот).

Later Matthias (Матфій) was chosen (Matthias is believed to have been chosen by lot) to have place of Judas Iscariot; Paul is always referred to as the chief apostle, though he is not one of the twelve. The apostles are firmly entrenched in Christian literature, their stories of martyrdom widely disseminated by the church through books, paintings, carving, sculpture. Traditionally each of the apostles is depicted with a badge symbolizing his fate: Andrew an X-shaped cross, because he was crucified on one; Bartholomew, a knife, because he was flayed with a knife; James the Great, a scallop-shell, a pilgrim's staff, or a gourd bottle, because he is the patron saint of pilgrims; John, a cup with winged serpent flying out of it, in allusion to the story about Aristedemos, priest of Diana, who challenged John to drink a cup of poison. John made a sign of a cross on the cup, Satan like a dragon flew from it, and John then drank the cup which was quite innocuous; Judas Iscariot, a bag, because he had the bag and "bare what was put therein" (John XII: 6); Jude, a club, because he was martyred with a club; Matthew, a hatchet or halberd, because he was slain with a halberd; Paul, a sword, because his head was cut off with a sword, Matthias, a battleaxe, because he was first stoned, and then beheaded with a battleaxe; Peter, a bunch of keys, because Christ gave him the "keys of the kingdom of heaven", a cock, because "immediately the cock crew, Peter remembered the words of Jesus, which said unto him: before the cock crow, thou shalt deny me thrice. And he went out, and wept bitterly". (Matt. XXV: 15); Philip, a long staff surmounted with a cross, because he suffered by the neck; James the Less a Fuller's pole, because he was killed by a blow on the head with a pole; Simon, a saw, because he was sawn to death, according to legend; Thomas, a lance, because he was pierced through the body with a lance.

The apostles are the disciples sent out to preach the Gospel, with the addition of Paul; but the number of the company always remains 12 and they are usually grouped: around their teacher Christ. The physical types of the apostles, presented in Christian art, are fairly constant, Peter having a round face and white hair and beard, Paul a long face, a large brow, and dark hair and beard, John being depicted as a beardless youth, and Andrew with unruly white hair. All wear long tunics and a mantle thrown across one shoulder.

The scrolls that some apostles carry stand for the Creed (апостольський символ вери), which they are traditionally supposed to have composed together before their dispersal, each contributing one article of Faith.

І далі в алфавітному порядку.

Російсько-англійський словник вміщує найбільш часто вживані біблійні вирази з необхідними поясненнями. Також тут є й біблеїзми, яких насправді немає в самому тексті Біблії. Це лексичні одиниці типу „Блудний син”, „Соломонове рішення”, „Золоте теля”, „Голос волаючого в

пустелі” та багато інших, які з’явилися як узагальнення розверненого біблійного сюжету.

Приклади:

Блудний син (Prodigal son): син, який вийшов з підкорення батьків; людина безпуття, морально нестійкий, але частіше : розкавав шийся у своїх оманах;

Соломонове рішення (Judgement of Solomon): рішення мудре й справедливе;

Глас волаючого в пустелі (A voice/crying in the wilderness), даремний виклик до чого-небудь, що залишається без уваги, без відповіді.

(Matt 3 : 1 - 3) “In those days came John the Baptist preaching in the wilderness of Judea, (And saying, Repent ye: for the kingdom of heaven is at hand./ For this is he that was spoken of by the prophet E-sai-as, saying. The voice of one crying in the wilderness... Матф. 3:1-3.

У ті дні приходить Іоан Хреститель й проповідує у пустелі Іудейської / і говорить: покайтеся, бо приблизилось Царство Небесне/бо він той, про котрого сказав пророк Ісайа: „Голос волаючого в пустелі...”

Золотий телець (the golden calf): золото, багатство, влада золота, грошей; поклонятися золотому тільцю: worship the golden calf.

Посібник може бути використано при читанні та аналізі художньої, публіцистичної, політичної літератури на англійській мові, при обговоренні тем, поєднаних з історією й розвитком англійських країн, їх культурою, традиціями, встановленням традиційного характеру, шкалою моральних цінностей і тр.д. Воно може бути корисним при перекладі матеріалів на рідну та англійську мови.

SAMMARY

The short reference book “The Bible Vocabulary from A to Z” is aimed at helping students-interpreters to deep basic religious knowledge without which it’s not possible to adequate perceive, translate and interpret the Bible.

81.006.2

Андрій Гаврилін

ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВЛЕННЕВОЇ ПОВЕДІНКИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Стаття присвячена вивченню міжгендерних особливостей і відмінностей мовленнєвої поведінки чоловіків та жінок. Метою роботи є проведення систематизації та аналізу особливостей комунікативної поведінки чоловіків і жінок у ситуаціях неофіційного міжгендерного спілкування, описаних у творах англійських і американських драматургів кінця ХХ – початку ХХІ століття. Використана в роботі методологія заснована на кількісному підрахунку використання різних комунікативних